

STRAN ZA V+VI+VII+VIII+IX+X

Posamezna številka Din 2.—

List izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu

Naročnina letno 30 Din

Uredništvo in uprava:

Ljubljana,
Miklošičeva 5
Uradne ure od 11—12 dop.
Ček. r. Straža, Ljublj. 16.790

Štev. 11.

Ljubljana, 1. marca 1956

Leto II.

Duh Tonea Hribovška

Preteklo je leto, kar smo ga v Motniku položili v grob. Takrat nam je bilo preveč bridko za dobrim prijateljem, da bi v vsej polnosti razbrali njegov osebni lik. Po enem letu, ko so se osebna čustva žalosti umaknila teži časa in neizrazni potrebi po močnih ljudeh, vse bolj neposredno čutimo in razumemo značilnost Hribovškove osebnosti. Ko smo celo leto vodili pokret brez njega, speznavamo šele pravo posebnost njegove voditeljske sile. Tone Hribovšek je izpolnil svoje poslanstvo, da pokaže in udeleži pravi lik slovenskega katoliškega akademika. Ničesar ni zatajil, kar mu je dala slovenska mati, tradicija in zemlja; ničesar od tega ni izgubil, pač pa mnogo dopolnil iz vira religiozne vzgoje in samovzgoje, iz zakladnice katol. življenjskega nazora. Hribovšek je po naše velik v tem, da ni bil le vernik, tudi ne samo katoliški človek, temveč tudi katoliški inteligent. Bil je eden tistih, ki so prodrli našemu svetovnemu nazoru do bistva. Razumel je, da ni katolicizem le krščansko religiozno čustvovanje, ali morda zgolj kako družabno politično udeleževanje, temveč da je hkratu vera, življenjski nazor in organizirana cerkev z vsemi svojstvi polnopravne organizacije. Religiozno življenje mu je bilo vir, svetovni nazor premočrtna pot, osebne sposobnosti in akademsko svojstvo pa sredstvo za uspešno delo. Katolicizem mu je res bil fundamentum vitae! Razumel je, česar mi čisto ne razumemo: da gre za problem totalnega katolicizma, ki naj postavi temelje

drugemu katoliškemu veku v zgodovini. Kot akademik-inteligent pa je spoznal še to, da je naznačeni problem predvsem problem katoliške inteligence. To veliko misel je imel, ko je kot najstarejši, najbolj izklesan in najbolj utrjen med nami soustvarjal temelje stražarskemu pokretu, da bi ta pokret, prost vseh potemkinovih utvar in baročnih praznin v sistematičnem razvoju manjšal ta osrednji problem svetovnega katolicizma v slovenskem narodu. To misel je zadnjič izrazil v svoji idejni oporoki, ki jo je spisal nekaj dni pred telesno smrtjo za »Stražo« Katoličani, spoznajmo svoj čas!

Njegov značaj je bil poseben. Ves v delu za katoliško stvar med akademiki je zapadel pljučni tuberkulozi. Pa ni bil zagrenjen, ne otožen, temveč poln mladostne življenjske sile, neizčrpen v požrtvovalnosti. Ko so mu pljuča bolj in bolj ginila, je dovršil svoj poklicni študij, bil vedno z nami pri delu za »Stražo«. In potem je umrl, nepoznan javnosti, zato pa tem bolj nam, svojim tovarišem, ki poznamo njegovo veličino in slutimo, da je telesno omahnil kot žrtev v velike stvari: da bi na njem spoznali skrivnostno moč žrtve!

In zato nam je Bog v njem dal to, kar imajo Italijani v Frassatiju in Hrvati v Merzu: pravi lik slovenskega katoliškega akademika, ki ga moramo ustvariti v sebi, ako mislimo skatolicizmom in z življenjsko obnovo po njem — resno.

Močnih zgledov nam je treba — Hribovšek nam ga je dal!

Smisel kulture

Človek je kot duhovno-telesno bitje sposoben, da spoznava ideje, ki so utelešene v stvarstvu, in jih potem po svoje spet uresniči in ustvarja: s tem se udeležuje božjega stvariteljnega dela in ustvarja vrednote, ki jih imenujemo kulturo. Te vrednote temeljijo v realnih, antičnih bitnostih stvarstva, ki imajo svojo lastno smotno dinamiko in zakonitost, so pa končno usmerjene na prvotni vzrok vsega, na Boga, ki jih je ustvaril in usmeril. Kulturno udeleževanje človeka mora torej upoštevati ono samostojno, svojevrstno zakonitost vsega stvarstva, spet pa ne sme zgubiti izpred oči najvišjega cilja, kateremu naj služi vse stvarstvo, Boga. Saj ta vrhovni npravni zakon omogoča kulturi,

da dviga človeka na vedno višjo stopnjo in ga bliža bolj in bolj Bogu. Ta usmeritev na Boga se človeku javlja predvsem v npravni, moralni normi, ki mu pove, ali se da kaka stvar, kako dejanje naravnati na Boga ali ne, ali da vsaj ne nasprotuje božjim zakonom. Popolna, od tega najvišjega cilja docela odtrgana samostojnost kateregakoli kulturnega področja, ni v ontološkem redu bitij nikjer utemeljena.

Jasno je, da so kulturne vrednote tem višje, čim višje so ontološke bitnosti, katerim odgovarjajo kulturne vrednote. Tako se stopnjujejo, ena za drugo, gospodarske, družabne, duhovne (intelektualne) in etično verske vrednote.

Ob zaključku lista je pripela v Ljubljano vest, da je v Sv. Primožu pri Ljubnem (Savinjska dolina) nenadoma v Gospodu zaspal tovariš Božo Ermenec, kandidat prava v petem semestru. Rajni tovariš, rojen 5. 9. 1912, je bil posestniški sin; z odličnim uspehom je končal gimnazijske študije v Celju, nato pa se je posvetil pravnemu študiju na ljubljanski univerzi, kjer je pred enim letom položil prvi državni izpit. Velačen je bil v Danici. Pred kratkim smo ga še videli zdravega v Ljubljani, sedaj pa že čaka na vstajenje v sveti slovenski zemlji, kamor pogosto legajo naši mladi inteligenti. Večna luč naj mu sveti!

UNIVERZA

Za popolnost slovenske tehnike. Dne 14. februarja se je vršilo v dvorani Trgovskega doma zborovanje tehnikov, kategera namen je bil seznaniti širšo javnost s problemi, ki mučijo slovenskega tehnika, in še posebej orisati stanje in položaj naše tehniške fakultete. Mali in neprikladni prostori, vedno manjše državne dotacije, pomanjkanje notranje opreme, pomanjkanje znanstvenih pripomočkov, pomanjkanje laboratorijev, to so vzroki, radi katerih je znanstveno delo v zaželjeni višini le težko dosegljivo in le požrtvovalnosti gg. profesorjev in akademikov moramo pripisati tolik uspeh. Toda v interesu vseh Slovencev je, da spoznajo važnost obstoja in pravico vsaj dostojnega razvoja za institucijo, ki je za naše gospodarstvo življenjske važnosti. S tem v zvezi je težki položaj slovenskega tehnika, ker mora namesto drugih on sam nositi ogromno breme taks itd., ki jih drugod ne krijejo akademiki sami ali vsaj v znatno manjši meri. Poleg tega je prišla kot zadnje zlo še nesocialna tehnična uredba, ki določa poleg drugega tudi specializacijo na nekaterih oddelkih, seveda v celoti le v Belgradu in Zagrebu, dočim pri nas le na elektroteh-

niškem oddelku. S tem je dana možnost zapostavljanja naših moči ne samo za časa študija, ampak tudi v praksi. Ker je radi teh okoliščin pričakovati, da se bo število tehnikov občutno zmanjšalo, kar se je deloma že v zadnjih letih videlo, je prav, da je ZSKTF še pravočasno opozorila slovensko javnost, ker je verjetno, da bi se nam tudi kdaj odrekla pravica do lastne polne tehniške fakultete, če bi nam kvalitativno in kvantitativno nazadovala. Ob koncu zborovanja se je prečitala resolucija v smislu omenjenih stavkov, ki je bila poslana prosvetnemu ministru. Občinstvo je pokazalo veliko zanimanje za to zborovanje, le vprašanje je, koliko bo uspeha.

Kaj je z občnim zborom Akcije za univerzitetno knjižnico? Univerzitetni senat je ugodil pritožbi, ki so jo vložili nekateri dosedanjí odborniki Akademski akcije v zadevi zadnjega občnega zbora, oziroma predsedniške kandidature. Zadnje volitve so neveljavne in se bodo morale vršiti nove. Ker je bilo zadnje zborovanje precej burno, so univerzitetne oblasti v skrbi za zborniško opremo in je težko dobiti prostor, kjer naj bi se zopetni občni zbor vršil. Vendar pa se bo vsa zadeva morala premakniti z mrtve točke.

Akcijski odbor za prireditev Slovenskega tedna nadaljuje priprave za Slovenski teden. Razposlal je prošnje za sodelovanje gg. profesorjem in docentom, po možnosti so jih akademiki tudi sami obiskali. Zankrat je obljubilo sodelovanje že nad 10 gg. predavateljev. S tem pa je izvedba Slovenskega tedna že zasigurana. Potrebno je še dovoljenje univerzitetnih oblasti.

Za pravnozgodovinski izpit na juridični fakulteti se je prijavilo 99 kandidatov. Od teh je napravilo izpit 66 kandidatov, odstopilo, oziroma odklonjenih pa je bilo 33 kandidatov. Izpit so napravili: Dervovšek Martina, Zupan Franc, Golouh Rudolf, Lampič Izidor, Smerdu Egon, Svetic Vilibald, Nagy Ernst, Zarnik Vladiboj, Požar Danilo, Pavlič Peter, Černe Marijan, Sattler Drago, Arhar Anton, Korun Anton, Beguš Viljem, Ogrin Miran, Trenk Anton, Skaza Pavla, Pajnič Josip, Raič Dragan, Drnovšek Bogdan, Zanoškar Ferdinand, Eiletz Rafael, Ronko Albina, Ferdič Ignac, Dintinjan Vladimir, Ankon Albin, Temerl Kristina, Jesenko Anton, Ravnik Evgen, Kobe Peter, Fock Ignac, Damjan Viktor, Hrovat Karel, Pollak Josip, Jurca Ivan, Pegan Ludovik, Korun Saša, Šivic Gustav, Valenčič Edvard, Klemenčič Anton, Vengust Karel, Schaubach Leon, Modic Ludovik, Berden Pavel, Potočnik Ludovik, Rudela Dragica, Fühner Milan, Rogan Ludovik, Mohorič Stane, Močnik Josip, Sem Jožef, Derkač Jožef, Dolene Matjanko, Zupančič Otokar, Reicher Saša, Unetič Franc, Maselj Milan, Jaklič Anton, Bizjak Anton, Dolcher Alfonz, Kukovec Zofija, Senica Ivan, Zabukovšek Milotin, Bratina Ljuban, Verbič Breda.

J. Ev. Krek in jugoslovanstvo. (Iz predavanja I. Dolence na tednu Danice.) Na Kreka je jugoslovanska ideja vplivala že od mladih nog in kot izhodišče za njegovo jugoslovansko orientacijo moremo imeti l. 1870., ko so slovenski, hrvatski in srbski politiki sklenili delati za edinstvo. Vpra-

Krščanska kulturna filozofija zahteva, da človek primerno svoji darovitosti goji vse te vrednote in nikakor ne omeji človeka na enostransko svetu odmaknjeno izrazito versko kulturo, pač pa predpostavlja, da druge panoge kulture ne smejo zanikati in kratiti verskonravnih vrednot.

Iz teh načel se samo po sebi razvija enotna kultura, ki zaokroži vse kulturno udejstvovanje v pravi »kosmos« in prepreči »kaos«. Saj v tem slučaju kulturne panoge niso nametane ena poleg druge kakor kup raznih edinic, ampak so organsko povezane po skupni normi. Prav ta harmonija vseh kulturnih vrednot spada k bistvu prave kulture.

Kapitalistična karikatura kulture.

Individualizem, ki je gonilna sila kapitalizma, ni odtrgal samo gospodarske kulture, marveč tudi vse druge panoge kulture iz bitne povezanosti z najvišjim ciljem in jih je razdrobil na avtonomna področja z absolutnimi zakoni in vrednotami; kultura bi bila odtegnjena svetovnonazorskim vidikom in to imenuje individualizem »nevtalnost kulture«.

Pri vzgoji dobrotelnosti v družabnem življenju govori o človečanstvu, filantropiji, zlorablja besedo »toleranca« v pretiranem smislu, tako da prehaja polagoma težišče kulturnih vrednot iz duhovne sfere na snovno, oportunistično področje. Tako je v zadnji dobi stopila v ospredje tehnika, komfort, materialne dobrine, vnanji obrat, kar bi smeli imenovati civilizacijo, ki pa zanemarija in zapostavlja prave notranje vrednote kulture.

Individualizem je pa tudi neposredno oškodoval prave vrednote višje kulture s tem, da je tudi duhovno kulturo začel podrejevati svojemu kapitalističnemu profitarstvu. Filmi, književne založbe, tisk, gledališče, so kapitalizmu zgolj področja izkoriščanja in dostikrat izzivá nižje gone človeka prav zaradi profita.

Tipičen proizvod kapitalistične kulture so današnja velemera: velike tovarne, bančne palače, kričeča reklama, ogromne zgradbe značijo na zunaj blestečo kulturo naše dobe. Vse naše življenje se nekako »tehnizira« in se izživlja pri mnogih v strojih, obratu, prometu, v mrzlični vnanji delavnosti, notranjega človeka ne pusti priti do sape.

Bratovščina

Nekateri so mnenja, da je naša borba proti marksizmu odnosno komunizmu preuranjena, taktično nepravilna ali celo nepotrebna. Kar se prvega, še bolj pa zadnjega ugovora tiče, moramo ugotoviti, da je spričo jasnih in konkretnih dejstev po sodiščih in univerzah, spričo odkritij raznih načrtov, tajnih celic, prepovedanih letakov, brošur, časopisov in knjig, še bolj pa spričo odkritega kulturnega boljševizma, ki se je razpasel po knjigah, revijah, časopisih, filmih, gledaliških komadih in levičarskem tisku sploh, škoda izgubljeni besede o potrebnosti ali nepotrebnosti boja proti komunističnemu razdiralnemu delu, ki mu demagogija brez posebnega truda utira pot.

Boj proti komunizmu je lahko različen. Najuspešnejše sredstvo bo pač odstranitev vseh gospodarskih in družabnih neprilik, ki jih obračajo levičarski propovedniki v svoj prid. To je z drugimi besedami odprava kapitalističnega gospodarskega nereda in upostavitve novega, pravičnega družabnega reda. Na to se z vso resnostjo pripravljamo. Ne smemo pa prezreti nekega drugega zelo važnega dejstva. Levičarji vseh vrst ne mirujejo, ampak razvijajo živahno akcijo, in to danes. Ali naj mirno gledamo, kako zadržujejo mladino, delavstvo in javno mnenje in ali naj slepo prezremo dejstvo, da je ost svetovnega komunizma v prvi vrsti naperjena proti veri in Cerkvi, medtem ko se lahko kapitalistično zlorabljanje mirno nada-

Ali ni tudi »masovna« proizvodnja časopisja, površne literature, senzacionalne reklame napisov, naslovov, verni odsev kulturne bolezni kapitalizma?

Individualizem je ustvaril svojevrsten življenjski slog: oboževanje in iskanje bogastva, vnanjih mikov, senzacij, sportnih rekordov, filmskih zvezd. Ideal vzgoje je telesni trening, ne notranja krepost. Število železniških, avtomobilskih, zrakovnih kilometrov, število tankov, topov, zrakov, ladij... je merilo napredka in kulture.

V zvezi s tem raste tempo, naglica našega življenja, nervozna zaposlenost, ritem dela, število sestankov, konferenc itd.

Avtonomna umetnost

Iz individualizma izvira prav tako tudi zahtevana avtonomnost umetnosti, ki noče biti podrejena nikakemu višjemu zakonu. Potemtakem sme katero koli doživetje človeka, čeprav iz najnižjih sfer, tvoriti predmet umetnostnega oblikovanja, tako da je oblikovanje brez ozira na vsebino edino veljavni kriterij vrednotenja, kar se izraža v načelu l'art pour l'art.

Dosledno je umetnost polagala glavni poudarek na oblikovanje in se začela razkrajati v ekspresionizmu, futurizmu, kubizmu itd.

V zvezi s tem je današnja gledališka umetnost. Sama po sebi je mimika nekaj občeloškega; saj se pri vseh narodih in ob vseh časih javljajo talenti, ki snujejo preko lastnega življenja v svoji domišljiji novo življenje in mu hočejo vdahniti vnanjo obliko in okretnost. Velikega pomena je, če gledališka umetnost predstavlja narodu za hip višje vzore, po katerih hrepeni duša naroda. Kdo bi smel in mogel zanikati vzgojni pomen take dramatike? Velike ideje, ki so razgibale narode in jim dajale življenjskih sokov in ki krožijo okrog večnih idealov bogozasidrane etične tradicije, domovinske ljubezni itd., bi se nikdar ne smele po neprimernih igrar zanikati! Pa kolikokrat nam je moderno evropsko gledališče predvajalo naši tradiciji tujo problematiko, ki ne čuti nikake etične vezanosti! Oboževanje spolne ljubezni, pretkano prešuštvo, svobodoumno junaštvo, blazirano brezdomovinstvo so dostikrat jedro te moderne gledališke umetnosti. Občinstvo, ki se stalno napaja ob teh prizorih, zgubi polagoma smisel za pravo kulturo.

ljuje? Ali naj ne stopimo v aktivno borbo proti zmoti? To je naša dolžnost!

Če motrimo komunistično delovanje na tem ali onem kontinentu, povsod opazimo, da ni glavni cilj njihovih voditeljev družabna preureditev in pomoč bedniku, pač pa jim je prvenstvena dosega politične oblasti. Da bi jim ta načrt čim preje dozorel, skujejo času in razmeram primerna udarna in privlačna gesta, okrog katerih se zbirajo njihovi pristaši. Prvo tako geslo je brez dvoma borba proti kapitalizmu. Delovni sloji se hočejo otresti kapitalističnega jarma in si zagotoviti gospodarsko blagostanje. In res — komunisti jim strežejo z Marks-Leninovim receptom in rohne proti kapitalizmu. Toda za špansko steno teh levičarskih odrešitvenih deklamacij pa stoji in čaka korupcija korupcije, kasta ljudi, ki, ker so jo vladajoči odrinili od oblasti, skuša doseči oblast z revolucijo; delavec je postal sredstvo za njena revolucionarna podvzeta. — Zato pa morajo komunisti podpirati kapitalizem prav v njegovem največjem zlu, v ustvarjanju proletariata, ki naj jim lačen in revolucionaren izvojuje zmago ter jih posadi na oblast.

Drugo geslo je boj proti Cerkvi. Brez vsake dejanske osnove obtožujejo Cerkev, da je nositeljica kapitalizma. Komur je le malo znano resnično socialno stremljenje Cerkve in je ne sodi zgolj po nekaterih neposlušnih sinovih, ki se ne ravnaajo po njenih načelih, ta mora spoznati vso preraču-

nano podlost njenih nasprotnikov, ta mora obupati nad njih iskrenostjo. Komunisti pač hočejo Cerkev osovražiti ter ji onemogočiti vsak vpliv na ljudstvo, jo uničiti kot duhovno, нравno, dogmatično in socialno silo. Zanimivo je, da tisti ljudje, ki Cerkev stalno napadajo, niso nikdar obsodili židov kot največjih nosilcev kapitala. Komunisti napadajo Cerkev, da prvič uničijo nasprotnika, ki je edini zmožen brezkompromisno odklanjati njih nepravna početja, drugič pa zato, ker morajo držati komunistični voditelji delavstvo v stalni napetosti in ga strašiti z gesli o tako imenovanih sovražnikih, da pridobe na času za čim širšo izvedbo svojih načrtov.

Tretje, najnovejše komunistično geslo je *protifašistična fronta*. Poimovanje »Straže v viharju« o fašizmu je bilo objasnjeno v 6. številki v članku »Protifašistična fronta«. Z nastankom nekaterih fašizmov v Evropi so nastopili novi totalitetni sistemi proti komunističnemu totalitetnemu sistemu. Fašizem je močan sovražnik, ki ogroža moč marksizma in komunizma. Ker pa je fašizem — po-

seбно nemški — s čisto rasno teorijo nastopil tudi proti židom in ker je v državah, v katerih je zavlada, iztrgal oblast framasonskim ložam in jih razpustil, je naravno, da je komunistično protifašistično geslo združilo levičarje, žide in framasonse v »enotno protifašistično fronto«, ali pa so se skrili pod plašč »ljudske fronte«. Cilj »skupne fronte« je zopet jasen. Židovsko - framasonsko - komunistična družina ščuva delavstvo na revolucijo proti buržujkim kapitalistom, sama pa si je pod vodstvom židov osvojila svetovni kapital in tisk, pod vodstvom framasonov zavlada v politiki in jo korumpirala, v rdeči barvi se približala delavstvu in vlada nad vsemi. Boj protifašistične revolucionarne fronte vodijo in z denarjem zalagajo ljudje, ki razpolagajo z največjim številom delnic kapitalističnih trustov, koncernov in anonimnih družb, torej največji krvosesi. Ti krvosesi hujskajo svoje žrtve — delavno ljudstvo — naj se maščujejo za njihove grehe nad nedolžno Cerkvijo, da bodo lahko sami v rdeči barvi nemoteno nadaljevali svojo neusmiljeno tiranijo.

Beseda o besedah

Zadnji čas je Akademsko zveza pričela vrsto predavanj iz raznih področij, ki naj osvetlijo naš odnos do tega ali onega vprašanja. Tako je na primer 17. febr. govoril šentvitski profesor J. Šolar o krščanski kulturi. Udeležba je pričala, da je med mladimi vendar tudi mnogo zanimanja za stvari, ki niso v tako nujni zvezi z vsakdanjim življenjem. Predavatelj je zajel problem z zgodovinskega vidika, vendar se je pomudil tudi v sedanjosti. Obsodil je idejno kritiko, poudaril potrebo »duševne sproščenosti v najvišji meri«, ugotovil, da je »svoboden, kdor dela iz polnosti prepričanja«, izjavil, da »katoličan ne more ustvariti nekatoliškega dela« in končal: »Nestrpnost, raznomislečnost ljudi, ki hočejo isto, bi morala izginiti.« Gornji zaključki so tako splošni in so celo dvoumni, da bi bilo pač potrebno, baviti se z njimi podrobneje. V debati, ki se je zaradi živahnosti zelo zavlekla, je prišlo spoznanje, da se ljudje delijo v dve vrsti: prva so »širokogrudni«, strpni, praktični ljudje, druga »hudourniki«. In zdaj vprašamo: Kdo je v zgodovini več napravil: prvi ali drugi?

*

O »smislu novejšje slovenske književnosti« pa je 24. febr. govoril dr. Tine Debeljak. Prišel je z Mahničem, ko je poetični realizem, mladoslovensko aktualen, polagoma prehajal v naturalizem. Ta je bil katolicizmu nasproten, ker je pozornosti podrejal predmetnost, gmotnost, ne več ideje, zato se mu je postavil nasproti Mahnič z idejno kritiko in s tem v »umetnostne vidike zanašal idejno gledanje«. Literatura na prehodu, tako Aškerčeva kakor dominsvetovska, je bila didaktična, prva socialno in svobodomiselnost, druga opisno, epično. Tudi religiozna pesem je bila »epično parafraziranje, ne osebno gledanje«. Debevčevi Vzori in boji, kjer se polaga pažnja razvoju posameznika, so bili za tisti čas nekaj svežega. Moderna pa je osvobodila osebnost. »Ljudje se vdajajo čutom, le da doživljajo, spoznavajo bolj sebe... Katoličani pri nas so v vsem videli le naturalizem, ne pa tudi revolucijo duhovnosti«. Toda opajanje s čuti se je po Zupančičevi Čez plan umaknilo novemu gledanju na svet. Pojav Cankarjevega idealističnega nazora je naletel na odpor. Tik pred vojno pa se je pojavila mlada slovenska dominsvetovska moderna: Velikonja, Bevk, Iz. Cankar, Majcen (privzemanje simbolističnih elementov), Lovrenčič (opisen, osvobodil vez, danes kljub revolucionarnosti neprivažen). Nato je nastopila borba med impresionizmom (zunanji svet) in ekspresionizmom (notranji izraz človeka, intuitivno duhovno, metafizično gledanje na svet). V ekspresionizmu so zaživel elementi ro-

mantike in religioznosti... e. pri nas blizu katolicizmu, v Nemčiji panteizmu... odklanjal je individualistično, solipsistično čuvstvenost... Nekaj posebnega pa je bil nastop Preglja, ki je začel v smislu starejše slovenske romantike, kasneje privzel nekaj Meškove sentimentalnosti in tako ustvaril najlepše sadove slov. povojne književnosti. S tega vidika je enakovreden predvojnemu cankarjanstvu. Zadnji dve leti živimo na prehodu iz idealizma preko proletarske umetnosti v novi realizem, ki skuša najprej dojeti okolico okrog sebe. Sem spada Edvard Kocbek s svojimi »franciškanskimi stiki z drevesi, pticami, valovi, ljudmi«. V najnovejšem toku se javljajo potopisi, reportaže, biografske in kavarniške stvari. Drugod opazujemo značilno dejstvo, da nekdanji materialistično socialistični pisci — gromovniki prehajajo v osebno življenje ali propagirajo vaško povest. »Ekspresionistična pesem danes ni več aktualna... ker... čas... podoben reformaciji in protireformaciji... je naperjen proti osebnosti... Zagovarja gmoto in maso.«

Pri debati, ki sta se je udeležila predvsem Anton in France Vodnik, je prvi obširno polemiziral s »hudimi očitki« Slovenčevega uvodnika O »pridobivanju« (S. 21. febr. 1936), obsodil ob tej priliki ironiziranje kulturnega udejstvovanja zadnjih let in omenil obe generaciji, katoliško in marksistično, namreč slovenski: kljub medsebojnemu sovraštvu sta si edini morda v odklanjanju idealizma in duhovnosti, ki ju težke gospodarske, socialne in politične prilike tiščijo k tlom. »Za kat. svet je nevarno, če nismo pri presoji stvarni, iskreni in pravični«. Beseda je nanesla na Veseli vinograd, Tuje dete in Moliere. Tu je dete (v Zagrebu so ga baje odklonili kot protimarksistično, medtem ko so pri nas »malomeščanski marksisti« izrabili uprizorjanje za političen shod v gledališču) je dobilo nov vzdevek: »... prodor novega, zdravega, moralnega duha v sovjetski mladini... izraz prihajajoče, nove ruske mladine... svet, ki je v močnem nasprotju z marksistično ideologijo...« Žal se ne moremo pridružiti takemu tolmačenju. Le preveč je tisti razkol med starimi in mladimi nakazan v pozitivum boljševistične mladine (»Stari svet odmira s starimi ljudmi vred«). Etična stran leži v odklonitvi splava, pa tudi to se lahko razume drugače, recimo s stališča sovjetske politične, socialne in gospodarske ekspanzije. Možni in verjetni so pojavi nove miselnosti ruske mladine, ki so bliže duhovnosti kot materializmu, vendar v Tujem detetu tega ne vidimo. Morda je kriva režija, ki je poudarila nam čisto tuje nazore in tako je ametnina postala tendenčna.

šanje osvoboditve Slovanov izpod turške oblasti je vzbujalo zanimanje tudi pri nas, kjer se je križala tradicija šeststoletne povezanosti z Avstrijo z narodnostnimi interesi. »Slovenec« je 5. III. 1878 pravilno pokazal v bodočnost: ali bo avstrijska Ilirija pritegnila nase Srbijo, če pa Avstrija ne bo hotela združiti v svojem okviru južnih Slovanov, bo njeno vlogo prevzela mala Srbija. Vse ideje so vplivale na študenta Kreka. V višjih razredih se je seznanil z vsemi slovanskimi jeziki, v Avguštinju na Dunaju je prišel v stik s predstavniki ostalih slovanskih narodov. In v svojem javnem delu je vedno iskal stikov z ostalimi Slovani in skušal vzpostaviti med njimi vezi, ki se jih je avstrijska vlada tako bala (prim.: okrnjene proge Rogatec, Novo mesto, St. Janž itd.) Krek je imel v sebi čudovito moč, da si je vsakega pridobil, s komur je prišel v stik. Najbolje je to izrazil Cankar, ko je napisal ob njegovi smrti: »Narod je kakor otrok. Brez dolgega premišljevanja in brez omahovanja previde bistro, občuti brz, kdo mu daje in kdo mu jemlje.« »Za druge smo, ne zase« je bilo njegovo načelo, zato »on kakor knjige mi ljudi je brati znal« (Zupančič). Aneksijo 1908 je deželni zbor pozdravil kot fazo v združitvi vseh južnih Slovanov v eno državo. Krek je vedno stremel za čim večjo samostojnostjo, ker je veroval v ostvarjalno moč slovenskega naroda, kar je tudi že ta izpričal (ona leta se je pri nas izvršilo več kot prej v 400 letih; združeno šolo smo imeli drugi v Evropi!). Tudi balkanska vojna je močno odjeknila v Sloveniji, a Krek na odcepitve od Avstrije ni mislil, ker mu je bil pred očmi Trst, naš izhod na morje in v svet, ki pa brez močnega zaledja ne bi mogel uspevati. Ko se je Avstrija, ki je sicer že od Metternicha vodila Turčiji prijazno politiko, tudi v balk. vojni postavila na njeno stran in si je v svetovni vojni po lastni krivdi zapravila simpatije Slovanov (dr. Korošec je izjavil na Dunaju: med nami in vami je prepad, v katerem leži 20.000 po nedolžnem ustreljenih in preko tega prepada ni mostu; slovanski regimenti so bili »kanonofuter« in sličnega še mnogo) se je težišče Krekovega mišljenja obrnilo na škodo Avstrije. Krek sprva ni predvideval takega izida svetovne vojne, ker se je zavedal, da bo antanta ščitila Avstrijo proti Nemčiji, da razcepil enoten narod. Res ji je ponudila separatni mir, a nemške aspiracije na Balkan so bile tolike, da se javnosti ni mogel upreti. Krekova avdienca 1917 pri cesarju je izzvenela: Avete populi, caesar moriturus vos saluta!

**Pridobivajte nam
nove naročnike!**

SREDNJA ŠOLA

O problemu srednje šole se zadnje čase mnogo piše in govori. Dejstvo je, da ta sistem srednješolske izobrazbe in vzgoje (če o vzgoji sploh govoriti smemo) mladine še dolgo ne usposablja za življenje. Seveda leži mnogo vzrokov, ki stanje še poslabšajo, izven sistema samega v kulturnih tokovih sodobne dobe, ki nikakor ne gre do brez vpliva mimo srednješolskih vrst. Kakor so se nekada po naših gimnazijah vršili narodnostni boji, tako je danes mladina razdeljena po svetovnem nazoru, izvzeto je le manjše število onih, ki jim za svetovno dogajanje ni mnogo mar. Sicer tudi ostali »borci« za svoje ideje večinoma niso borci po notranjem bistvu, ampak zato, ker je to splošen kulturni pojav, skoraj bi rekel za nekatere zlasti na levo usmerjene moda. Pri katoliških dijakih nevarnost morda ne pride toliko v poštev, ker naglašanje radikalnega in v življenju izvedenega katolicizma nujno zahteva tudi globoko versko življenje zlasti v Evharistiji in ker neskladje med naukom in dejanskim življenjem jemlje vsakomur pred tovariši pravico šarjenja z načeli (seveda so tudi zlorabe možne in se žal večasih dogajajo). Zelo značilen pojav te usmerjenosti je, da so se na nekem zavodu že kar grupirali po listih, ki zastopajo izrazito svetovnonazorno smer. To izvenšolsko, a globoko in močno življenje, ki zajame celega človeka v vsem njegovem bistvu, česar šola ne zna in ne zmore, se osredotočuje predvsem v kongregacijah, ki so po zaslugi gg. voditeljev in katehetov prinesle bolj zdravega duha resničnega življenjskega katolicizma tudi med srednješolce in tako nakazale smernice samopomoči dijakov samih, da se srednješolski problem začne reševati vsaj tam, kjer zato ni treba šele dekretov. Tovariši srednješolci! Naša prva in bistvena naloga je, da izoblikujemo sebe v idejno jasne, vseskozi dosledne in v življenju preizkušene katoličane. Idejno jasnost vam more dati le študij, zato ne hodite mimo problemov, za katere vam skuša podati »Straža« pravo rešitev. Študirajte, kolikor šola pušča časa. In v svojih dijaških organizacijah, ki so usmerjene k vzgoji celega človeka, sodelujte ter ustvarjajte novo miselnost, ki bo vsakega vzpodbujala k delu in k izpolnitvi lastne osebnosti.

Akademija stolne dijaške kongregacije v Ljubljani. V nedeljo, 16. februarja popoldne, so se zbrali naši kongreganisti v dvorani trnovskega prosvetnega doma, da bi s svojim voditeljem in s svojimi starši proslavili 20-letnico obstoja svoje kongregacije. Skromna, a prisrčna je bila ta proslava. Kongreganisti so jo sami organizirali, sami so jo tudi izvedli. Najprej je ob klavirski spremljavi zbor violinstov zaigral nekaj komadov. — Sledile so deklamacije in zbor prekmurskih fantov-kongreganistov, ki je zapel tri narodne. Nato je voditelj dr. Pogačnik pozdravil starše, očrtal zgodovino kongregacije in prikazal njeno delo. Za konec so fantje igrali dve igri: Finžgarjevo »Za kruhom« in prevod iz češkega: »Jurček gospod«. Igralci-začetniki so se dobro odrezali. Pri-

še nekaj besed o kulturi. V uvodniku O »pripobivanjaju«, s katerim ta ali oni ne soglašajo docela, stoji: »Pozabili smo, da <kulture sploh> ni. Poznamo pogansko kulturo, mohamedansko, budistično, krščansko itd., v novejšem času pa se bije za obličje zemlje še komunistična kultura.« A. Vodniku ta delitev ni všeč zaradi prevelikega okvira, češ, imamo tudi slovensko, nemško, evropsko kulturo. Toda — ali ni ta kultura samo posebna niansa oziroma pisan kamenček v mozaiku krščanske kulture?

Ker so časi danes v marsičem podobni onim za Mahniča, je bila beseda tudi o njem. Toda beseda je bila preenostranska, preozka. Mahnič se ne more oienjevati recimo le z estetsko čustvenega vidika, oziroma samo s filozofsko moralnega ali samo s političnega, marveč v celoti. Mahničovo gledanje na umetnost je bilo tu pa tam prestrogo, priznajmo. Vendar je nekoliko naivno fantazirati, kako visoko bi zrasla slovenska kultura brez Mahniča, prav tako je težko reči, kako bi bilo v Slo-

vencih danes, ako bi ne prišla ločitev duhov. Tu igra važno vlogo vrsta nepričakovanih momentov.

*

Tako deloma predavanja, deloma debate načelnajo vrsto problemov, ki jih vsi čutimo in ki jih bo treba enkrat razjasniti in rešiti. Seveda so nekatere stvari še v neposredni preteklosti in je o njih težko izreči sodbo, ker še niso pokazale vseh sadov, bodisi pozitivnih bodisi negativnih. A temu reševanju se bodo morali posvetiti ljudje, ki se niso osebno udejstvovali v kakem teh močnih gibanj, kajti le tako bodo lahko podali objektivno kulturnozgodovinsko sliko.

Zavedamo se napetega ozračja in skušamo biti zato čim previdnejši tako v vsebinskem kakor formalnem pogledu, vendar se nam zdi, da bo kdo naše besede razumel kot »napad« in se morda celo izpisoval. Prav, le sine ira et studio! To bo v splošno korist.

Uvodne misli k 15. kongresu Pax Romane

Abbé Gremaud, generalni tajnik Pax Romane, je slavil 26. februarja t. l. 50 letnico. Meseca julija bo 15 let, odkar je njegovo delovanje in njegovo življenje najožje zvezano s Pax Romano. Od prvega dne dalje je njen duhovni voditelj, kmalu nato pa že generalni tajnik. — Bog ga ohrani še mnogo let! Abbé Gremaud nosi z obžalovanjem vredno požrtvovalnostjo vso težo in odgovornosti, Abbé Gremaud ni nikdar klonil kljub mnogim razočaranjem za veličino ideje Pax Romane. Številnim čestitkam iz vsega sveta se pridružuje tudi Slovenska dijaška zveza, ki ji je bil Abbé Gremaud vedno v dobrih in slabih časih iskren svetovalec in prijatelj.

*

Letošnji kongres Pax Romane, mednarodne delovne skupnosti katoliškega dijaštva, ki združuje okoli 45.000 akademikov iz 28 držav sveta, se bo vršil konec julija 1936 v Avstriji, najbrže v kakem samostanu v južnih Alpah. Kongresa se bo udeležila po svojih zastopnikih tudi Slovenska dijaška zveza. Obravnavalo se bo izredno aktualno vprašanje.

Katoliški akademik in krščanski apostolat s pomočjo kinematografa, tiska in radia.

Dasi je temeljiti študij predvsem stvar posameznih narodnih, oz. krajevnih organizacij, vendar Pax Romana izdelava tudi študijske načrte, ker hoče posameznim zvezam nakazati pot ter opozarjati na vprašanja, ki morda pri njih ne najdejo pravega odmeva, čeprav so v resnici mnogokrat največje važnosti. Pax Romana pa ima o vseh zadevah, ki bodo slej ko prej v vsej svoji teži stopile pred slehernega katoliškega akademika, širok pregled. Naravno je, da je ena ali druga dežela v tem ali onem vprašanju izvedla že važne poizkuse, dočim drugod na isto vprašanje niti še prav mislijo ne. Tu torej mora Pax Romana kot mednarodna organizacija za izmenjavo misli in delovnih izkustev preskrbeti posameznim zvezam katoliških dijakov izkušnje drugih dežel.

Kino, radio in tisk so velesila.

Lahko trdimo, da smo končno vsaj kolikor toliko spoznali važnost tiska; počasi je prišlo to spoznanje, mnogo smo zamudili, nasprotni tisk je tačas zavzel vse postojanke in sigurno obvladal javno mnenje. Veliko smo morali žrtvovati, da smo zamujeno, kolikor je bilo sploh mogoče, nadoknadili. Danes na polju tiska že lahko nekaj pokažemo.

Pojavil se je kino in radio. Na žalost moramo ugotoviti, da smo ponovili isto napako. Stali smo

ob strani, nista se nam zdela važna; samo grajali smo, mesto da bi pristopili in ustvarili katoliški film, mesto da bi povsod prevzeli radiopostaje v svoje roke. Le nekatere dežele so prej spoznale veliki pomen kinematografa in radia; lotili so se dela ter tudi kmalu dosegli prav znatne uspehe. Bodoči kongres bo v več koreferatih nudil pregled o izvršenem delu. Prav ta pregled bo pa tudi pokazal, kako ogromno delo čaka zlasti katoliške akademike. Rezerviranost akademikov napram kinu je sicer razumljiva. Saj zelo redko najdemo kak dober film. Poleg tega pa predstavljata kino in radio tudi veliko nevarnost, da izpodrineta tri bistvene nosilce prave kulture: knjigo, gledališče in koncert. Vendar pa ne smemo pozabiti, da obiskuje kino dnevno več milijonov ljudi. Za široke mase danes film ni samo zabava, ampak tudi najučinkovitejše vzgojno sredstvo. Skoraj vsa mlada generacija zraste pod vplivom kina, tako da postaja ta eno najvažnejših vzgojnih sredstev.

Film je danes socialni faktum eminentne važnosti.

Čut odgovornosti napram tolikim tisočem zahteva od nas, da ne smemo več stati ob strani. Ni to morda samo čisto moralno vprašanje. V tem oziru lahko zaradi energičnega zadržanja katoliških organizacij beležimo že znatne uspehe. Problem je veliko obširnejši. Gre za socialna, pedagoška, kulturna in umetniška vprašanja, ki bodo brez sodelovanja katoliških akademikov le težko rešljiva. Zaenkrat nismo pripravljeni! Sistematsko oblikovanje odgovornosti in razumevanja katoliških akademikov za film, radio in tisk naj bi bila

ena izmed bistvenih nalog vsake akademske organizacije.

Delo na enem ali drugem področju bi moralo postati za marsikaterega življenjski poklic. Nima smisla vedno samo kritizirati in zabavljati čez framasonski in komunistični vpliv pri filmu. Potrebujemo

prave, temeljito izobražene strokovnjake;

to je najboljša in edino učinkovita rešitev! Tudi moramo že kot akademiki praktično sodelovati. N. pr.: organizacija dijaških radiooddajanj, filmanje naših kongresov itd., nikakor niso nemogoča stvar.

Naše organizacije naj torej problem premislijo in obenem pričnejo s sistematskim študijem, zbiranjem statistik itd. Da bo naše sodelovanje na kongresu Pax Romane čim uspešnejše, objavljamo tudi začasni načrt predavanj:

1. predavanje:

Kino, tisk in radio v službi svetovnega nazora (boljševiška propaganda, ilustrirana s pomočjo sovjetskega filma).

1. koreferat:

Organizacija kina, tiska in radia na katoliški strani.

2. predavanje:

Vprašanja katoliškega filma: filmi katoliške tendence — filmi katoliške apologetike.

2. koreferat:

Poskusi katoliških filmov v posameznih deželah: predvajanja.

3. predavanje:

Katoliški akademik v službi kina, tiska in radia: poklicna posvetovalnica in izobraževanje za kino, tisk in radio; katoliški dijaški tisk in filmski ko-

tiček; konkretno sodelovanje akademikov pri filmu, tisku in radiu; odgovornost katoliških akademikov napram tem modernim sredstvom propagande; piprava akademikov na to delo.

3. koreferat:

Praktična izkustva na polju poklicnih posvetovalnic in izobraževanja za film, časopis in radio.

4. predavanje:

Kino, tisk in radio v službi dijaka: dijaška radioddajanja; šolski radio; film v službi pedagogike in znanosti; dijaška in visokošolska stran v velikem dnevnem časopisu; reklama za prireditve in katoliške organizacije s pomočjo filma, časopisa in radia.

4. koreferat:

Praktična izkustva z dijaškimi radiooddajami, filmi in časopisnimi prilogami.

Globoke brazde

Ne da bi podcenjevali važnost politične dejavnosti, ki jo moramo katoličani vršiti bodisi za uveljavljanje ali obrambo krščanskih načel, bodisi za zadržitev našim kulturnim, gospodarskim ali pokrajinskim zahtevam, moramo opozoriti na trenutno še mnogo večjo potrebo po globokem notranjem oblikovanju posameznikov v KA ali v naših prosvetnih društvih. Politična dejavnost sama — pa naj si jo še tako idealno zamišljamo — ne bo nikdar zadoščala za globoko notranje presnovanje človeka, za lepo družinsko življenje, za narodno kulturno rast, za preureditev družbe, da o krščanski vzgoji sploh ne govorimo. Saj je prav v tem zmotu fašizma, komunizma in vseh tako imenovanih totalitarnih sistemov, da podrejuje celotnega človeka politični oblasti, da istovetijo narodovo zdravje z državnim redom in se za ustvaritev nekega blagostanja opirajo samo na silo. Je pa tudi važno vprašanje, ali je pravi politični red združljiv s sedanjim gospodarskim neredom. Ali ni politična dejavnost rezultanta duševnih in gospodarskih sil, ki jo oblikujejo? Delo za gospodarsko presnovo, za nov družabni red, za pravno poglobitev, za kulturni podvig in versko oblikovanje pa sloni na osebni iniciativi, na majhnih celicah in duhovnih občestvih, na posameznih društvih in odsekih.

Našli smo pravo torišče za svoje udejstvovanje, preostane pa nam vprašanje, na kaj naj osredotočimo svoje sile. Revščine in brezposelnosti žal ne moremo na mah odpraviti, ne moremo nahraniti milijonov lačnih, ne moremo jim nuditi potrebne obleke in zdravega stanovanja, ne moremo preprečiti vojne in odpraviti kapitalističnih zlorab in ne moremo docela uničiti vzrokov tega barbarškega življenja, ki se zdi, da je nekam zgodovinsko določeno. Kljub temu pa zmremo marsikaj tudi na tem polju. Nujno pa je, da ne sprejmemo vsega sodobnega zla kot nekaj usodno nujnega, neizogibnega, nepremagljivega. Ohraniti moramo čistost in jasnost svojih nazorov in iti na delo z neomajno vero, da moremo na krščanskih temeljih ustvariti družbo, v kateri ne bo beda posledica neizmerne bogastva in brezposelnost posledica tehnične iznajdljivosti.

Trdno smo prepričani, da bo usodni udarec na uri svetovne zgodovine odjeknil tudi na naši

zemlji. Takrat bo odločil in zmagal tisti, ki bo ne samo zunanje, rahlo organiziran, ampak z močnimi notranjimi vezmi povezan, skrbno pripravljen, vzgojen. Ves naš rod mora iti skozi tako vzgojo, posredovati mu jo morajo naša društva v mestu in na deželi. Velike, s težko odgovornostjo povezane naloge leže na naših verskih in prosvetno-kulturnih društvih in ne moremo dovolj močno poudariti vseh zahtev, ki jih stavi na nje čas. V veliki meri je od njih odvisno, ali v času odločitve na naši zemlji katoličani s svojimi idejami zmagajo ali propademo.

Naše preporoditveno in pripravljalo vzgojno delo po društvih, odsekih, študijskih krožkih itd. mora iti po oni v zgodovini že dobro preizkušeni poti: od temeljev navzgor. Prvi temelj je verska obnovitev in poglobitev. Le ljudje, ki bodo črpali vse svoje sile v globoki veri in bodo do zadnjih korenin zasidrani v Resnici, bodo resnično svobodni, resnično nevezani po strasteh in pripravljeni vse svoje sile posvetiti ideji in delu za kraljestvo božje. Drugi temelj je delo za družabno preureditev, za ustvaritev nove družbe. To je naravnost ogromno polje. Ljudstvo mora biti pripravljeno, da bo znalo pravočasno odbiti zmotne hujskače v rdečih in podobnih barvah in mora zato poznati njih nauke in zlobne namene, še bolj pa mora poznati nauk o krščanski preureditvi družbe, papeške okrožnice ter sistematično predelovati katoliško sociologijo. To so le glavne smernice, podrobnosti bi nas zavedle predaleč. Tretji temelj naši prosvetni vzgoji naj bo narodno obrambno in spoznavno delo, skrb za narodno zdravje, za čisto slovensko ozemlje, za našo družino, gospodarstvo itd. Šele na teh temeljih je možno koristno politično udejstvovanje. Ti močni, načrtno zgrajeni kvadri bodo — če bo naše versko in prosvetno vzgojno delo zavestno in požrtvovalno — sčasoma postali vidna dejstva in ne bo je sile, ki bi mogla dati slovenskemu javnemu življenju drugačen obraz, kakor ga hoče ljudstvo samo. Brezpogojno pa se moramo zavedati zgodovinske važnosti nalog, ki so nam sedaj dane in vedeti moramo, da v bodočnosti mogoče ne bomo imeli več ne možnosti ne časa, da jih izpolnimo. Čas beži in za vsak zamujen trenutek nosimo težko odgovornost.

Premišljevanje po spominu

Mogočne orgle šenklaške cerkve so utihnile. Množice se vsipljejo iz božjega hrama na ulico, kjer pa se ne razpršijo na vse strani kakor druge nedelje ob tej uri, ampak so strnjeno usmerjene še nekam naprej, kakor da hočejo resnici, katero so pravkar izpovedale v varstvu božje hiše, priporiti spoštovanje tudi v zunanjem svetu.

Velika Unionska dvorana se počasi polni. Pri

vseh vhodih lezejo v dvorano, kakor mravlje, sami skromni in tihi ljudje, resni in zaskrbljeni, kakor bi se zavedali, da bo sovražnik vsako njihovo, tudi najprevidnejšo in najširokogrudnejšo besedo smatral za vojno napoved. In če si bodo danes upali povedati vsemu slovenskemu svetu, da papeža kljub italijansko-abesinski vojni smatrajo za svojega duhovnega voditelja in nezmotljivega izvrševalca bož-

reditev je radi svoje domačnosti — saj je bila prirejana kot navaden sestanek — razgibala nabitopolno dvorano. Še drugič kaj takega!

RAZNO

Slovenski pasijon. — Ljudski oder, odsek Prosvetne zveze v Ljubljani, bo predvajal v nedeljo 8. marca v dvorani Delavske zbornice »Slovenski pasijon«, ki ga je napisal škofjeloški kapucin o. Romuald iz Strandraža kot besedilo za pasijonsko procesijo, ki se je vršila v Skoplji Loki prvič leta 1721. Predelal in za današnji oder ga je priredil Niko Kuret. Pasijon obsega prolog, predigro, štirinajst slik in zaključni zbor. Kakor smo že v »Straži« poročali, se je okrog Nika Kureta zbrala v ljubljanskem »Ljudskem odru« skupina akademikov, ki se je posvetila studiju dramske tvornosti slovenskega naroda, skuša ustvariti iz ljubljanskega »Ljudskega odra« matico vseh ljudskih odrov, vzgojiti zavedno občinstvo katoliškega gledališča ter poživiti jasno usmerjenost katoliške odrske delavnosti v Ljubljani.

Glavosi o »Molièru. Čeprav je pisec Molièra Mihailo Bulgakov, sodobni ruski dramatik, je vendar to delo doživelo krstno predstavo prej v Ljubljani kakor pa v Moskvi. O moskovski premijeri, ki se je vršila pred nedavnim, piše »Prager Presse« sledeče: »V moskovskem umetniškem gledališču so prvič igrali »Molièra«, novo delo Mihajla Bulgakova, avtorja čisto predvajane »Bele garde«. Režijo, izvedbo, in predstavo je moskovska kritika zelo pohvalila, nasprotno pa je bilo delo precej odločno zavrženo, predvsem zato, ker je Bulgakov postavil Molièra v napačno luč. Dramatik je vzel za osnovo legendo, da je Molière poročil lastno hčer, na tej dvomljivi osnovi gradi še dvomljivejšo posameznost, kar vodi k popolnoma zgrešeni sliki poglavitve osebe. Več sreče je imel pri postranskih osebah, vendar ta okoliščina dela ni mogla rešiti.«

Ministrski predsednik Šušnik na Koroškem. Dokler bodo ministri oficijelno hodili na Koroško in slovenski problem navidezno reševali s frazami na velikih zborovanjih in s sprejemanjem slovenskih in nemških deputacij, dokler bo Dunaj klonil v narejenem ali pravem strahu pred fašistovsko diktaturo nemško-nacionalnih koroških fanatikov, bodo Slovenci ostali brez manjšinskih pravic! To igro gledamo zdaj 17 let!

KNJIGE

Univ. prof. dr. Anton Melik: **Slovenija I.**, prvi zvezek. Str. 398+8. Izdala Slovenska Matica kot svojo izredno publikacijo. Profesor Melik si je zasnoval veliko znanstveno delo, ki je Slovincem možno šele sedaj, ko imamo lastno univerzo. Začel je s sistematičnim raziskovanjem Slovenije. S tem je izpolnil veliko kulturno vrzel, saj Slovenci vsled mnogih neprilic in težav enotnega geografskega opisa svoje zemlje do danes še nismo imeli. Vse drobce, ki so doslej izšli, je avtor »Slovenije« strnil in izpopolnil s pomočjo najnovejših pridobitev moderne vede, marsikaj pa je moral obdelati čisto na novo. V prvem zvezku prvega dela obdeluje ge-

ografski značaj in geografsko-politični položaj Slovenije, površinsko lice, geomorfološki opis, podnebje in vodne razmere, rastlinstvo in živalstvo ter zgodovinski potek naselitve Slovencev. Knjiga je bogato ilustrirana. Obsega 120 podob in 3 geografske karte. Slovenska Matica, ki je delo založila, je, kakor pravi avtor uvodoma, »s tem izpolnila zasnovo preporodne generacije, onega prvega ustanovnega odbora, ki je pred 70 leti sklenil podati Slovincem opis lastne zemlje«.

Tablice za dimenzioniranje armiranega betona po novih predpisih. G. ing. Klopčar je sestavil in izdelal tablice za izračunavanje armirano-betonskih konstrukcij po predpisih pri nas na novo uveljavljenih švicarskih norm. Na eni sami tabeli nudijo te tablice podatke za univerzalno uporabo tako za dimenzioniranje, kakor tudi za presojo napetosti in to za vse potrebne napetosti betona in železa. Tablicam so še priključene razpredelnice za računanje posebnih konstrukcij, kakor dvojne armature, nadalje pregled uporabljivih enačb z vsemi pojasnili. Pregledno je podan tolmač švicarskih predpisov s sestavkom dopustnih napetosti betona in železa. Bogata snov je podana v zelo skrženi in pregledni obliki, tako, da je avtor dosegel poleg preglednosti in priročnosti tudi takojšnje razumevanje in uporabljanje tablic za dimenzioniranje armiranega betona. Tablice so zaželjen pripomoček tako konstruktorjem, kakor tudi oblastevnim in nadzornim organom. Dobe se v vseh knjigarnah. Njih cena je kljub lepi solidni opremi nizka, 40 Din. Brošura obsega 15 strani z dvema tablicama. Kom. založba: Nova založba, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Peleasa: Friderik Ozanam. Izdala in založila Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega v Ljubljani, Tabor 12. — Brošura obsega 40 strani in je opremljena z osmimi slikami. S to knjigo smo dobili Slovenci prvo delo, ki se obširneje bavi z življenjem in delovanjem ustanovitelja Vincencijevih konferenc — Friderika Ozanama. Lik Ozanamov je napravil silni vtis na ljudi, ki so živeli v razburkani dobi francoske revolucije. Bil je velik znanstvenik in pisatelj, edini katoliški profesor na pariški racionalistični Sorboni, vzoren družinski oče, pa še večji karitativni delavec. Pisateljica pravi, da je bilo »Ozanamovo življenje nekaj odsev sveste lepote krščanske ljubezni, bil je polet ustvarjene ljubezni proti neskončni ljubezni«. Knjigo priporočamo, posebno akademiki naj bi jo imeli. — Stane 6 Din, po pošti 7.

Mosk: Masonerija u Hrvatskoj — 3. del. Izšel je 21. zvezek Mosk, tretji zvezek o hrvatski masoneriji, s katero se peča v treh poglavjih: v prvem poglavju govori o hrvatski masoneriji in o njenih odnosih do naprednjakov, v drugem poglavju o njenih zvezah s srbsko masonerijo, naslov tretjemu poglavju pa je masonerija in sarajevski atentat. — Brošura je opremljena s štirimi slikami o masonskem domu v Zagrebu. Vsa izvajanja so podprta z zanesljivim dokaznim materialom in so zanimiva tudi zato, ker obravnavajo dogodke iz novejših dob. Priporočamo.

jega testamenta, bodo sovražniki že vpili, da so nasilni, da človeku ne dovolijo svobodnega razuma, da so narod, kakor da govorijo v božjem imenu, vkovali v verige verskih resnic in ga v tej krizi in revščini brezobzirno postavili pred »ali-ali«, ko je vendar med Bogom in ne-bogom še taka širina in še toliko vmesnih potov, da bodo zopet dregnili v sršenovo gnezdo, če danes, na hišni praznik vesoljne Cerkve, v tej dvorani z vso vljudnostjo povedo, da so še na svetu in da se še vedno zavedajo svojih pravic. Zato nad vso dvorano leži neki molk, kakor da to ni varno zavetje in da smo kljub zidovom izpostavljeni vsem napadom. Še vedno živahni študentje so spoznali napetost ozračja in niso prav nič tako poskočni in brezskrbni, kakor so bili menda študentje v romantični burševski dobi. Prihajajo možje v oguljenih suknjah, služkinje s čipkastimi šerpami na glavah. Vmes so družčine mladih dijakinj, ki bi s široko odprtimi očmi rade planile v svet, da bi doživele kaj lepega, kaj vzvišenega. Že pri prvih korakih pa so jim globoke oči nenadoma obstale. Duhovniki v preprostih kutah in temnih talarjih se oprezno ozirajo po sedežih, ne vedoč, ali bo prav, če jih zasedejo, ali ne. Z otroškim drobižem se ukvarjajo sestre, ki imajo glave pokrite z velikimi belimi pokrivali, ki jim ob straneh varujejo oči, da so vse dni in vsa leta usmerjene samo naprej, naravnost k cilju, h kateremu so bile usmerjene oči prvih devic, ki so po zavitih hodnikih rimskega podzemlja spremljale mrtve mučence k večnemu počitku. Neki ogenj počiva v teh očeh, ogenj, ki se je ohranil skozi vso nestalnost stoletij, kakor večna luč, ki gori pred skrinjo nove zaveze po naših cerkvi.

Na odru stoji vrhu stopnic preprost prestol. Oder je obrobljen s samimi zastavami in prapori, od starih, ki so se ponašali že v mnogih procesijah, pa do najnovejših, najmodernejših. Danes so oder in vse igralce na njem obkolili — ali kot znamenja za proslavo ali kot bojna znamenja, ki nas bodo šele povedla v pravi spopad? Nad odrom stoji križ, lesen in visok.

G. Pavle Verbič je govoril o mirovnem poslanstvu papeža Pija XI., ki je obsodil jasno imperialistične in nacionalistične vojne. — Bog ve, ali je potrebno ali ne, da nam govori, saj itak verujemo v papeževo nezmožljivost in oblast? Že verujemo, že, dokler kak škof kjerkoli po vesoljni zemlji ne spusti zlatega prstana v državni nabiralnik kot svoj prispevek za zmago svojih rojakov v vojni. Ko kaj takega izvemo, vse naprtimo papežu in ni bolj pridnih zabavljačev kakor so nekateri katoličani, ki se pohujšujejo, češ: »Vidite, taka je Cerkev!« Taka je naša vera v božjepravno papeštvo, taka naša ljubezen in pokorščina! Zato je treba tudi nam govoriti o papežu kot od Boga postavljenem varuhu božjega nauka.

Taki človeški pomisleki bi se vzbujali že apostolom, če bi bili tako malenkostni, kot smo mi. Živo bi jim stopila pred oči naloga, ki jim jo je dal gospod Učenik: »Pojdite po vsem svetu in učite vse narode!« Njim, dvanajstim, je zaupal vse narode, da bi jih učili njegovega nauka, katerega že za njegovih živih dni ni vsak razumel. Spoznali bi, da morajo imeti neko vodstvo, enega voditelja, ki jih bo razporedil po svetu in odločal, kdo še uči Kristusov nauk, kdo pa je zašel v nestalno človeško modrost. In Kristus jim je postavil takega voditelja, toda če bi bili oni tako malo nadčasovni in nadkrajevni kakor smo mi, bi ne bili zadovoljni z njim. Postavil jim je — Simona! Kaj pa je Simon, ali je kaj več kakor kdorkoli izmed njih? Govoril je res največ, dajal izjave na vse strani, kadar se je bilo pa treba zares potegniti za Gospoda, mu je pa upadel pogum. Pred vsiljivo in surovo rimsko soldatesko ga je celo zatajil, češ da ga še ne pozna ne. In ta Simon naj bo sedaj nad njimi vsemi? Res, da so se tisti strašni večer vsi razbežali, ko so videli, da so Kristusa zvezali in odpeljali, ker se niso zanesli na njegovo besedo, da

je potrebno, da gre Sin človekov v smrt in trpljenje in da bo tretji dan iz lastne moči vstal od mrtvih, res je tudi njim takrat vera omahovala, pa vendar —! Prva njegova učenca sta bila Janez in Andrej, zakaj bi ne bil kateri izmed teh dveh? Ali pa kdo izmed bratov Jakobov, za katere Ga je že njihova mati prosila, naj bi eden sedel na njegovi desnici, drugi pa na njegovi levici? Tako in podobno so nam tovariši v igri pokazali človeške pomisleke, ki se vlečejo vsa stoletja in se pokažejo vselej, kadarkoli je treba pred božjimi sklepi upogniti koleno. Kakor je Gospod izmed tisočev in tisočev izbral samo dvanajst mož, z isto oblastjo je med temi izbral enega, ki naj ga po njegovem vnebohodu nadomestuje na zemlji. Vse je božje usmiljenje in modrost, tudi Simon je bil po božjem usmiljenju postavljen za Petra, vsem pa velja obljuba: »Jaz sem z vami vse dni do konca sveta,« in božje poročstvo, da jih, dokler so pod Petrovim vodstvom, tudi peklenske sile ne bodo premagale.

Pa so proti papeštvu še drugi ugovori, ki so posebljeni v drznem nasprotniku, ki s sijajnim nastopom plane pred narode in jim skuša dokazati, da je papež človek kakor vsi drugi zemljani in ud neke določene narodnosti, zato se je treba osvoboditi izpod oblasti tuje in z razpetimi krili poleteli v duhovno svobodo. Apostoli so takoj na mestu in mu skušajo zlepa dopovedati, da ni do umel božje ustanove. Simon je res Jud z dušo in telesom, Peter pa je skala, na kateri stoji božja cerkev, varuh božjega nauka za vse narode in delivec božjih pomoči vsem narodom. Ahile Ratti je res Italijan, Pij XI. pa je naslednik Petrov in Kristusov namestnik. — Nasprotnik odide, ne da bi priznal, ne da bi tajil, odide, ker ni prišel, da bi se izpreobrnil, ampak da bi ljudstvo odvrnil od božje resnice in ga speljal na človeška iskanja. Gre drugam, če bi kje apostoli morda ne bili tako čuječi. — Taki so! Ko mu poveš, da je dvakrat dve štiri, pravi: »Prav, zaradi mene lahko, jaz sem svoboden.« Ko pa gre od tebe, vpije po nasilju. Tako so pred nami razgrnili vso človeško stran apostolov, Simona in papežev in nam pokazali božji pečat papeštva. In čim več božjega duha bo v ljudeh, tem bolj bogupodobna bo tudi človeška stran Cerkve. Zato pa smo ob koncu v pesmi znova poudarili naš sklep in program: »Povsod Boga«.

Ljudje so se pričeli razhajati. Pri vseh izhodih vro ven kakor iz panja. Toda zunaj ni Boga. Pa smo peli v dvorani »Povsod Boga«, zunaj pa teče življenje, kakor da bi ga sploh ne bilo. Po naših družinah, po naših šolah, v naših zakonih, v kupovanju in prodajanju, v delu in plačilu — vse, kakor da ni Boga. Le zaprte trgovine dokazujejo, da so si trgovski pomočniki z močjo svoje organizacije izposlovali nedeljski odmor. Zdi se, da smo premalo glasno peli, da so zastave in prapori preveč mrtvo viseli ob drogovih. Plapolati bi morali kot bojna znamenja in »Povsod Boga« bi morali zapeti ne kot pobožno pesem, ker so jo bogoslovci intonirali, ampak kot bojno pesem, s katero terjamo, da krmarji predsmrtnega življenja krmilo tako zasučejo, da bomo povsod videli Boga. Tudi naši prapori so še preveč nedeljski, kakor bi bili samo za razstave. Nič še niso razcefrani, nič ogorili, pozna se jim, da še niso bili v boju, zato pa tudi ni povsod Boga. Pa tudi »nižje ljudstvo« se po prireditvi razleze na vse strani in vsak misli, da je sam in nikjer ne upa reči, da zahteva Boga povsod, od sebe ter od najmanjše soseske preko občine in banovine do države v vsem njenem poslovanju. Le v kakšni dvorani ali na stadionu, ko jih je veliko skupaj, poje pesem »Povsod Boga«. Na stadionu nas je bilo letos 150.000, pa smo se razšli in vsak misli, da je sedaj sam. Po celem svetu se zbirajo ob različnih prilikah, po tisoč, deset tisoč, milijon, pa še niso vsi. V vseh jezikih sveta pojo »Povsod Boga«, po pesmi pa se razidejo po družinah, tovarnah, po poljih, po pisarnah, po parla-

mentih, po komisijah in nihče več ne terja »povsod Boga«, ker vsak živi v mučni zavesti, da je samemu sebi prepuščen in da bodo takoj vsi padli po njem. Vsem, ki se ob različnih prilikah zbiramo v množice, še ni prišla v meso in kri zavest, da nas je vedno na milijone in da smo neprestano organi-

zirani, da smo pod dinastijo sv. Duha, ki nas bo vodila do konca dni, edini zmožni, prenoviti obličje zemlje. Ne zavedamo se še dovolj pomena papeštva, zato pa zahtevamo povsod Boga samo takrat, kadar smo sami med seboj, ko pa se razidemo, nam upade pogum.

Pri sosedu in doma

In ruski socialisti?

Kakor je bilo pričakovati, je sprejem Sovjetske Rusije v Zvezo narodov omajal še tisti ugled te Wilsonove mirovne ustanove, ki ga je doslej imela. Po intrigah ljudi, ki so za milijonske podkupnine spravili zastopnike najbolj absolutistične države na svetu v to vsaj po prvotnem namenu demokratično ustanovo, je svet DN vzel v zadevi urugvajsko-sovjetskega spora naravnost smešno, absurdno in protislovno izjavo sovjetskega zastopnika, da ruska vlada ni v zvezi z agitacijo kominterne, na znanje, čeprav je zastopnik Urugvaja z več kot otipljivimi dokumenti dokazal zvezo ruske vlade z razdiralnim delom sovjetskih agentov v Urugvaju.

Rdeči rovar ne miruje.

Ob priliki tega spora je izdala mednarodna protikomunistična liga v Ženevi »Bulletin d'informations politiques«, v katerem graja sprejem Rusije v ZN, nato pa opisuje razdiralno delo Moskve, ki po vstopu v ZN nikakor ne miruje, ampak narašča. Komunistični agenti so povzročili hude nemire v Brestu, Toulonu, Braziliji. Stalin je priredil v Moskvi dva svetovna boljševiška kongresa: VII. kongres Kominterne in VI. kongres komunistične mladine; Eberleinova afera v Strasbourgu in Barthelova v Alžiru sta odkrili prevratne namene Moskve v Franciji; važna odkritja boljševiških načrtov za Jugoslavijo (Zagreb) so pokazala, kako bi Moskva rada izvedla prevrat na Balkanu. Moskva rovari v Aziji in Afriki. Njeno prevratno delo v Južni Ameriki je bilo pravkar vzrok ukinitve odnošajev med Sovjetijo in Urugvajem. Moskva je namestila svojega poslanika v Montevideu, da bi ustanovil tam središče propagande za vso Južno Ameriko. Nadalje navaja »Bulletin d'informations politiques«, da je Kominterni *oficialno potrdila prejem 200 milijonov frankov od sovjetske vlade v propagandne namene*. Te številke so v resnici še mnogo višje, saj presegajo letno stotine in stotine milijonov rubljev, medtem ko doma

ruske množice stradajo.

Da je to res, nam dokumentarično dokazuje knjiga »Muss Rusland hungern«, ki jo je napisal dr. Ewald Amende, glavni tajnik komiteja evropskih narodnih manjšin (knjiga je izšla v Braumüller Verlag, Dunaj). V tem delu je podan pregled vzrokov in posledic periodičnih dob gladovanja, ki vlada v Rusiji, odkar so se pričeli v teh krajih boljševiški eksperimetri. Knjiga je opremljena z zelo važnimi dokumenti in fotografijami, ki se nanašajo na najnovejšo dobo.

Izprašajmo si vest

(Pišejo akademičarke.)

Francoske akademičarke so si pred kratkim na zanimiv način izprašale vest. Zdi se mi, da ne bo napačno, če si tudi me malo ogledamo nekatera vprašanja — seveda ne samo preberemo, ampak resno premislimo in nanje odgovorimo v dejanju. Saj je naše življenje in delo podobno njihovemu, podobne so naše napake in naši grehi, preko katerih gremo mirno, niti ne pomislimo, da kaj ni v redu. V zavesti, da imamo veliko božjo resnico, smo ponosne, da smo katoliške akademičarke. A v čem se naše življenje loči od življenja onih, ki se ne ponašajo, da se bojujejo pod zastavo Kristusa Kralja?

Samo v tem, da gremo iz navade v cerkev? Ali ni naše življenje dosti bogato, ali ni dosti živo, da bi iz vsake naše kretnje bilo videti, da smo božji otroci? Da bi ne bil naš katolicizem samo na jeziku, samo v bombastičnih besedah? Da ne bi znali samo obsojati drugih, ampak videti svoje napake in delati?

Pa pogledjmo in samo premislimo, kaj tudi nas zadene:

»Vidimo, da v društvu ni sprejem dosti prisrčen, osamljene smo bile, ko smo prišle« ... in zdaj nočemo priti četrt ure prezgodaj in oditi četrt ure

Izumiranje Francozov. Statistični podatki v Franciji izkazujejo, da znaša v dveh tretjinah francoskih okrajev presežek umrlih 5% več kot je število rojenih. Število francoskega prebivalstva pada. Na znižanje števila rojstev vpliva brez dvoma slabo socialno stanje, v veliki meri pa tudi komodnost in nezdrave npravne razmere.

Židje bi se radi izselili iz Nemčije. Vслед velike hitlerjevske protizidovske gonje iščejo ugledni židje prostor in možnost za naselitev nemških židov. Mislijo, da bi se dal izvesti ta načrt v Združenih državah, v katerih naj bi se uslanovil cel niz novih podjetij, v katerih bi bili zaposleni nemški židje.

Slovenija na zadnjem mestu — tudi v prirastku prebivalstva. Prebivalstvo Jugoslavije je od začetka pa do zadnjega ljudskega štetja naraslo za 2.300.000 ljudi. Od tega ne odpade na Slovenijo niti 100.000 ljudi; povprečni prirastek znaša pri nas 0,76%. Naši ljudje si vsled velike revščine ne morejo ustanoviti lastnega ognjišča, če ga pa imajo, ne morejo prehraniti številne družine. Za Slovenijo pride donavska banovina s prirastkom 0,91%, najvišji prirastek pa ima Belgrad — 6,5%. Vse drugačne pa so za nas številke, ki se tičejo davčnih eksekucij.

Japonci ne smejo biti člani framasonskih lož, pač pa dovoljuje država delovanje inozemskih lož, ki tam prav pridno delujejo. Domačini so kljub državnim prepovedi v njih tajno včlanjeni. Tudi na Kitajskem ni razvita nobena vrsta domače framasonarije, pač pa deluje na Kitajskem 42 tujih celic, v katerih so včlanjeni tudi vplivni člani nankinške vlade.

Žid dr. Edmund Wengraf o židih v marksizmu. Vsem je obče znano, da sloni moč dunajskih socialnih demokratov na židih ... Še večje pažnje je vredna vloga, ki jo ima židovska inteligenca pri notranjem strankarskem življenju socialne demokracije. Židovska inteligenca zavzema v stranki vprav vladajoči položaj. Glavni vodje na kongresih in v parlamentarnih debatah, odločujoči teoretiki in taktiki stranke, voditelji strankinega tiska, njenih ustanov, vzgojnih in umetniških položajev, mladinskega gibanja in socialnega skrbstva, so povsod v prvi vrsti židi ...

Venerične bolezni med belgrajskimi študenti. Pravda piše dne 16. februarja 1936, da je bilo na belgrajski kliniki v decembru 1935 novih, nanovo pregledanih in zdravljenih venerično bolnih 506 študentov, v januarju 1936 547, do 10. februarja pa 234.

Italija je plačala sueški družbi v času italijansko-abesinske vojne že nad 400 milijonov lir na prevoznih taksah. Delničarji sueške družbe brčkone ne vedo za krizo.

Nemško društvo za antropologijo, etnologijo in prazgodovino, ki je bilo ustanovljeno l. 1870. je letos prostovoljno prenehalo. Družba utemeljuje ta svoj sklep s tem, da je cilj svojega petinšestdesetletnega znanstvenega dela dosegla. Vse njene naloge je sedaj prevzela država.

SPORT

Klubski dnevi Akademskega sportnega kluba. Na idiličnem Črnem vrhu nad Jesenicami je priredil ASK dne 18., 19. in 20. februarja svoje letošnje smučarske tekme za klubsko prvenstvo v smuku, slalomu, teku in v smuku za dekleta in začetnike. Že teden dni pred tekmami se je vršil na Črnem vrhu tekmovalni smučarski tečaj, ki ga je vodil član ASK Gorenjca iz Jesenic, Joža Volčini. Tečaja se je udeleževalo 10 tekmovalcev, članov ASK-a, ki so vsi na tečaju znatno napredovali in pridobili mnogo tehničnega znanja, kar se je lepo pokazalo na tekmah. Ker je bilo objavljeno natančno poročilo o tekmah že v dnevnem časopisju, se omejimo le na nekatere rezultate. — **Smuk:** 1. Dolenc Karli 1:07,0, 2. Šorli Marjan 1:42,4, 3. Dermota Miha 1:46,0. — **Slalom:** 1. Šorli Marjan 3:16,1, 2. Dolenc Karli 3:16,8, 3. Brinček Milko 3:18,5. — **Tek:** 1. Dermota Miha 43:36½, 2. Brinček Milko 46:44,2, 3. Šorli Marjan 49:19,1. **Smuk za dekleta:** 1. Golja Makika 2:30, 2. Dobovšek Milena 3:05, 3. Pogačnik Lija 3:19. **Smuk za začetnike:** 1. Hawlina Herbert 1:12,1, 2. Leo Pitterle 1:12,5, 3. Paternost Rado Carlos 1:26,4. — Prvak v alpski kombinaciji je postal Dolenc, ki je dosegel 99,82 točk in si s tem priboril dragocen prehodni pokal. V klubski kombinaciji smuka, slaloma in teka pa je zmagal Dermota in si tako osvojil prehodno darilo »Slovenca« — kip zmagovalca.

Zimska olimpiada, ki je skozi 10 dni obračala našo pažnjo v Ga-Pa, je za nami. Nas zanimajo uspehi, ki so jih dosegli naši tekmovalci. Reči moremo in moramo, da so se naši fantje dobro postavili. Če bi imeli v alpski kombinaciji malo manj smole, bi bil naš uspeh odličnejši. Brez dvoma naš najboljši uspeh, ki smo ga sploh kdaj dosegli, je deseto mesto Jeseničana Smoleja v teku na 50 km. Jeseničani so tudi tokrat pokazali, da so pri nas v smučanju zaenkrat nenadkriljivi.

Planica 1936. V nedeljo, dne 15. marca t. l., se bodo že v tretje vršile v naši Planici velike mednarodne skakalne tekme. Po pripravah sodeč bodo letošnje tekme dosegle svoj višek. Nič manj kot 15 vlakov bo ob tej priliki pripeljalo tisoče in tisoče radovednega sportnega občinstva iz vse države in celo iz inozemstva. Za to priliko so veliko skakalnico temeljito popravili in preuredili, dopuščala bo skoke do bajne daljave — 120 m. Nastopili bodo najboljši svetovni skakači: Norvežani, Švedi, Poljaki, Čehi, Švicarji, Avstrijci in drugi. Upamo, da se bodo v tej odlični mednarodni konkurenci tudi Slovenci dobro postavili. Če torej ne bo kakih težjih ovir, bomo letos v Planici gotovo videli skoke — preko 100 metrov.

Smučarske tekme za prvenstvo jugoslovanskih univerz se bodo vršile sredi marca na Zelenici. Tekme bodo samo v alpski kombinaciji. Izvede jih Jugoslovanska akademska smučarska organizacija na ljubljanski univerzi. Tekmovanja se predvidoma udeleži tudi Akademski sportni klub s svojim moštvom, ki ga sestavljajo: Brinšek, Dermota, Dolenc, Pogačnik, Šorli in Zvan.

po sestanku, kar bi nam omogočilo govoriti z mlajšimi in jim biti dobre. Nič nam ni opustiti priliko, kjer bi se srečale z njimi.

»Vidimo, da se na univerzi ne poznamo, vsaka živi po svoje... in nič ne storimo, da bi si približale tovarišice, da bi se zanimale zanje in jim bile na uslugo.

»Vidimo, da na univerzi ne poznajo Kristusa, atmosfera je popolnoma materialistična... toda me same ne živimo dovolj življenje iz Boga, nobena dela ne izvršimo bolje kot druge, nič ne storimo zanje.

»Vidimo, da ni splošnega tovariškega duha med nami... a same ostajamo vedno z nekaj prijateljicami, da čebliamo o nepotrebnih malenkostih.

»Vidimo, da delo zaostaja, da se ne vrši redno... a same se ne brigamo dosti, da bi pomagale.

Poklicno-stanovski družabni red v srednjem veku

Če govorimo o stanovskem družabnem redu, se redno, čeprav nehote, spomnimo na srednjeveško gospodarsko ureditev. Nekateri jo celo enačijo z novim družabnim redom, ki se zanj zavzema kršč. sociologija in tudi mnogi drugi odlični sociologi, ter jo kot preživelo gospodarsko obliko že vnaprej odklanjajo. Toda temu ni povsem tako.

Predvsem si moramo biti vedno na jasnem o najosnovnejših zahtevah, ki jih mora spolniti vsak družabni sestav, ki hoče veljati za poklicno-stanovskega in pa o možnostih razvoja v poklicno-stanovskem redu samem.

A. Osnovna določila poklicno stanovskega družabnega reda.

Poklicnostanovski družabni red je zgrajen na principu socialne funkcije. Vsakdo zavzema v družbi tisto mesto, ki mu zaradi njegovega družbi koristnega in potrebnega dela pripada. Posameznike družbi poklic (to je na individualnih sposobnostih in nagnjenih temelječe trajno delo na določenem delu določenega kulturnega področja, ki daje posamezniku eksistenco, možnost razvoja lastne osebnosti in mesto v družbi) v poklicno-stanovske ali korporacije (združitev. ljudi istega poklica, lastnopravna, samoupravna in javnopravna edinica v državni skupnosti, ki ureja svoje kulturno področje z zavestnim ozirom na družbo) in po njih jih veže na družbo, državo. V področje države spadajo naloge, ki sledijo iz njene narave in pa one, ki jih nižje enote ne morejo uspešno in koristno izvrševati. Njena vloga je dopolnjujoča. Bistveni potezi poklicno-stanovskega reda sta: 1. stabilnost, hotenje in teženje za trajnim redom za daljšo dobo in 2. včlenitev stanu v višjo, nadrejeno skupnost, v poklicno stanovski red, ki se mu hote podredi. Seveda pa to teženje za trajnim redom ne izključuje prizadevanj za reformo obstoječega reda v samem stanovskem redu. Razlika je samo v tem, da stremi reforma v razredni družbi za preobrat od temelja navzgor, reforma v stanovski družbi (že realizirani) pa stremi za izboljšanjem na že danih temeljih, ki ostanejo pri vseh spremembah in razvoju nedotaknjeni.

»Vidimo, da lokal ni dovolj prijazen in da je premajhen... a same ne plačujemo redno članarine, ne iščemo podpornih članov, ničemur se ne odpovemo, da bi bil lokal prijetnejši.

»Hočemo biti apostoli, pridobiti univerzo za Kristusa... a nismo še prebrale in premislile celega evangelija in kot dogme poznamo skoraj bolj po predsodkih kot pa po njihovi globoki vsebini in življenjski važnosti.

»Hočemo pridobivati duše za Kristusa... a dnevi duhovnih obnov gredo brez nas mimo nas, za svoje versko izobrazbo in vzgojo se ne brigamo dovolj.

Kdaj bomo vendar spoznale svojo odgovornost, mesto da jo zavračamo stalno na druge, kdaj dumele svojo dolžnost, kdaj združile svoja prizadevanja?

Ko bomo spoznale, kaj se pravi biti katoličan!

B. Možnosti razvoja v poklicnostanovskem redu.

Gospodarstvo je del življenja, ki ne pozna miru, ampak se prelija iz oblike v obliko, zato je razvoj tudi v poklicnostanovskem redu nujen. Možnih pa je več smeri razvoja. 1. Država, družba in gospodarstvo se bore za premoč. Sedaj prevladuje moč države, zopet drugič prihajajo bolj do izraza nižje edinice, včasih prevladajo gospodarske vrednote nad duševnimi in narobe, posest in delo si stojita nasproti itd. Na stanovski družabni red, ki zahteva prav koordinacijo teh činiteljev v določeni obliki, vse to vpliva, da se nekoliko preobrazijo (poklicni stanovi prehajajo v politične in razredno diferencirane, nastopajo nove socialne skupine, ki hočejo mesta v obstoječem redu itd.). 2. Razvoj človeštva samega, ki raste od naravne povezanosti na družbo k zavedni osebni svobodi in samoodločitvi, ne more ostati brez vpliva na sistem stanovske povezanosti: od večje avtoritativnosti k večji svobodi. 3. Tudi idealni činitelji, ki vplivajo na družbo, prehajajo v zgodovini v razne stopnje svoje moči in vpliva. Sedaj prevladuje verska misel in zamisel od Boga hotenega reda, pozneje zopet prevlada ideja sekularizacije in še v verski misli si stojita glede moči v nasprotju posameznik in družba.

Razvoju v okviru stanovske družabne ureditve je odprto široko polje in se okostenelosti tega reda ni treba bati, dokler ga pojmujejo prav in mu obsega nasilno ne zmanjšamo ali pa vežemo na konkretno obliko. Kakor namreč lahko stanovski družabni red nastane iz vsake zgodovinsko dane situacije družabnega življenja, ki priznava kakršnokoli razčlenitev in ima voljo za udejstvitev reda, ki naj bi bil »trajen«, prav tako poklicno stanovskega družabnega reda ne smemo vezati na eno samo obliko, kot bi druga ne bila možna. O vsaki dani obliki stanovskega reda smemo torej kvečjemu reči, da je svoj čas realizirala poklicno stanovski družabni red, ki bo pa po svoji ideji trajal tako dolgo kot človeški rod.

(Dalje.)

Poravnajte naročnino!

„Stražo v viharju“ - iz rok v roke!